

Handläggare
Susanne Al-Basri
Telefon: 08-50803346**Till**
Kommunstyrelsen Rotel VII

Kontorsyttrande avseende Förutsättningar för en likvärdig och språkutvecklande förskola (SOU 2026:37)

Svar på remiss från kommunstyrelsen, dnr KS 2026/854

Sammanfattning av remissen

Järva stadsdelsförvaltning har beretts möjlighet att yttra sig över betänkandet *Förutsättningar för en likvärdig och språkutvecklande förskola* (SOU 2026:37), framtaget av *Utredningen om en likvärdig förskola av god kvalitet med obligatorisk språkförskola*.

Utredningen övergripande syfte är att stärka kvaliteten och likvärdigheten i förskolan samt att förbättra förutsättningarna för barns språkutveckling i svenska. Uppdraget har bland annat omfattat att utreda förutsättningarna för en obligatorisk förskola för vissa barn samt att lämna förslag som stärker förskolans kvalitet och likvärdighet. Förslagen berör bland annat språkutvecklande stöd i svenska, obligatorisk språkbedömning för yngre barn, barngruppsstorlekar, personaltäthet samt språkkrav för personal i förskolan.

Beredning

Ärendet har beretts inom avdelning för förskola.

Förvaltningens synpunkter

Förvaltningen är positiv till utredningens ambition att stärka kvaliteten och likvärdigheten i förskolan och tillstyrker flera av de förslag som stärker förskolans grundläggande förutsättningar. Det gäller bland annat reglering av barngruppernas storlek och personaltäthet samt krav på tillräckliga kunskaper i svenska hos personalen. Förvaltningen ser även positivt på förslag som stärker förutsättningarna för en språkutvecklande utbildning.

Förvaltningen tillstyrker även att barn med behov av språkutvecklande stöd ska ges språkstärkande insatser. I delar av Järva omfattar behovet av språkstärkande undervisning en majoritet av barnen. Språkstärkande arbete behöver därför vara en integrerad del av den ordinarie undervisningen, med möjlighet att anpassa och intensifiera arbetet utifrån barnens behov. Förvaltningen har

erfarenhet av att medverka i forsknings- och utvecklingsprojekt inom språkutvecklande arbete och ser det som viktigt att kunskap och erfarenheter från sådana projekt kan tas till vara och anpassas utifrån lokala förutsättningar.

Förvaltningen avstyrker förslaget om försöksverksamhet med språkstärkande insatser för vissa barn samt förslaget om obligatorisk språkbedömning i dess nuvarande utformning. Försöksverksamhetens avgränsning till vissa barn är svår att tillämpa i en kontext där behovet av språkstärkande undervisning är omfattande. När det gäller språkbedömningen finns oklarheter kring ansvar, genomförande och kompetens samt hur bedömningen ska ge en rättvisande bild av yngre och flerspråkiga barns språkliga förmåga.

Förvaltningen bedömer sammantaget att insatser för att stärka barns svenska i första hand behöver stärka förskolans strukturella och kvalitativa förutsättningar och den ordinarie språkutvecklande undervisningen. Flera av förslagen innebär samtidigt nya uppgifter för kommuner och huvudmän och kan medföra såväl administrativa som ekonomiska konsekvenser. Nya krav behöver därför åtföljas av tillräckliga resurser och utformas så att den administrativa belastningen står i proportion till nyttan. Detta är särskilt viktigt i verksamheter där en stor andel barn kan komma att omfattas av insatserna.

Sammanfattning av synpunkter

Förvaltningen är positiv till utredningens ambition att stärka kvaliteten och likvärdigheten i förskolan och tillstyrker flera av förslagen, bland annat om reglering av barngruppernas storlek och personaltäthet, personalens kunskaper i svenska samt stärkt språkutvecklande arbete. Förvaltningen avstyrker förslagen om försöksverksamhet med språkstärkande insatser för vissa barn och obligatorisk språkbedömning i dess nuvarande utformning. Förvaltningen bedömer att språkstärkande arbete i första hand behöver stärkas inom den ordinarie undervisningen och anpassas utifrån lokala förutsättningar. Nya uppdrag behöver även åtföljas av tillräckliga resurser och utformas med hänsyn till administrativa och ekonomiska konsekvenser.

Ställningstaganden

Betänkandet är uppdelat i två huvuddelar: en likvärdig förskola och obligatorisk förskola för vissa barn. Förvaltningen redovisar nedan ställningstaganden till de förslag och bedömningar som är relevanta utifrån stadsdelsförvaltningens verksamhetsområde och lokala förutsättningar. Förslagen och bedömningarna återges i förkortad form.

6.3.1 Regeringsuppdrag om ytterligare forskning och kunskapsutveckling i förskolan

Förslag: Skolforskningsinstitutet ska under minst fem år samordna, utlysa och finansiera tvärsektoriell forskning om svensk förskola för att främja kvalitet och likvärdighet.

Ett stödmaterial för likvärdighet och god kvalitet i förskolan ska tas fram

Förslag: Skolverket ska i samråd med forskare, professionsföreträdare och relevanta myndigheter ta fram ett stödmaterial för huvudmän, rektorer och förskollärare om vad som kännetecknar god kvalitet i förskolan och hur den kan utvecklas, upprätthållas och mätas.

Förvaltningen tillstyrker förslagen.

6.3.2 En statlig strategi för förskolans framtida kompetensförsörjning

Förslag: Regeringen ska tillsätta en statlig utredning för att ta fram en långsiktig strategi för förskolans kompetensförsörjning och föreslå åtgärder för en god förskollärartäthet i hela landet. Målet bör vara att kunna införa krav på minst en förskollärare per barngrupp till 2033.

Förvaltningen tillstyrker förslaget.

7.4.1 Högsta antal barn i en barngrupp i förskolan ska regleras

Förslag: Barngrupper ska bestå av högst 12 barn i åldern 1–2 år, 15 barn i åldern 3–5 år och 12 barn i åldersblandade grupper 1–5 år. Undantag ska endast kunna göras kortare stunder eller om det finns synnerliga skäl med hänsyn till barnets bästa.

Förvaltningen tillstyrker förslaget. En nationellt fastställd övre gräns för barngruppernas storlek kan stärka barns trygghet, språkutveckling och möjligheter till stöd. Regleringen behöver samtidigt beakta förskolornas organisatoriska, lokalmässiga och ekonomiska förutsättningar, eftersom mindre grupper kan medföra behov av förändrad organisation, bemanning och lokalanvändning. Organiseringen behöver även tillåtas viss flexibilitet utifrån verksamhetens förutsättningar.

7.5.1 En miniminivå av antal personal per barn ska införas

Förslag och bedömning: En miniminivå för personaltäthet ska införas om fyra barn per heltidsanställd för barn 1–2 år, fem barn för 3–5 år och fyra barn i åldersblandade grupper. Endast personal

med utbildning för arbete med barn ska räknas in. Skolverket bör klargöra vilka utbildningar som ska beaktas.

Förvaltningen tillstyrker förslaget och bedömningen. Kravet, i kombination med mindre barngrupper, kan dock öka utmaningarna med kompetensförsörjningen. Förvaltningen bedömer även att antalet barn per förskollärare är ett mer relevant kvalitetsmått än andelen förskollärare.

8.9.3 Huvudmannen ska ansvara för att personal som arbetar i barngrupp har tillräckliga språkkunskaper i svenska

Förslag: Huvudmannen ska arbeta för att personal i barngrupp har tillräckliga kunskaper i svenska för att stimulera barnens språkutveckling. Ett nationellt kartläggningsmaterial ska användas vid bedömningen om det inte är uppenbart obehövligt.

Förvaltningen tillstyrker förslaget.

8.9.5 Skolverket ska ta fram ett kartläggningsmaterial

Förslag: Regeringen ska ge Statens skolverk i uppdrag att ta fram ett nationellt kartläggningsmaterial som huvudmännen ska använda för att bedöma personalens kunskaper i svenska om det inte är uppenbart obehövligt. Huvudmännen ska vid bedömning av personalens språkkunskaper använda det av Statens skolverk framtagna kartläggnings materialet.

Förvaltningen tillstyrker förslaget.

9.4.2 En upplysningsbestämmelse som hänvisar till språklagen

Förslag: I skollagen ska det införas en bestämmelse som tydliggör att språklagen gäller för utbildning inom skolväsendet och att svenska är språket i offentlig verksamhet. Skolverket ska även, i samråd med Institutet för språk och folkminnen, ta fram stödmaterial om språklagens innebörd för utbildningen.

Förvaltningen tillstyrker förslaget.

9.4.3 Särskilt om förskolan

Förslag: I skollagen ska det införas en bestämmelse om att förskolan ska lägga särskild vikt vid att alla barn ges förutsättningar att lära sig, utveckla och använda svenska. Undantag gäller när utbildningen bedrivs på finska, meänkieli eller samiska. Förskolan ska även medverka till att barn med annat modersmål än svenska får möjlighet att utveckla sitt modersmål.

Förvaltningen tillstyrker förslaget.

10.6.1 De alternativa åtgärderna till ett obligatorium bör utvecklas vidare

Bedömning: Alternativa åtgärder bör övervägas för att öka andelen barn inom målgruppen i förskolan, till exempel en förstärkt

uppsökande verksamhet och en rätt till utökad tid inom den allmänna förskolan.

Förvaltningen tillstyrker bedömningen men vill samtidigt påvisa svårigheterna i en nationellt övergripande strategi då den uppsökande verksamheten behöver anpassas efter kontexten.

10.6.2 Det behövs särskilda språkstärkande arbetssätt i svenska

Bedömning: Särskilda språkstärkande arbetssätt i svenska bör omfatta alla barn med behov av språkstärkande insatser.

Förvaltningen tillstyrker bedömningen och vill samtidigt framhålla att behovet av språkstärkande insatser i delar av Järva stadsdelsområde omfattar en majoritet av barnen. I denna kontext är det därför inte ändamålsenligt att betrakta språkstärkande arbetssätt som en särskild insats för en avgränsad grupp barn. Språkstärkande arbetssätt behöver i stället vara en integrerad del av den ordinarie undervisningen, med möjlighet att anpassa och intensifiera insatserna utifrån enskilda barns behov.

10.6.3 En obligatorisk förskola för vissa barn förutsätter en likvärdig förskola av god kvalitet för alla barn

Bedömning: En obligatorisk förskola för vissa barn kräver att kvaliteten är säkerställd i alla förskolor för att målet med undervisningen ska vara möjligt att uppnå.

Förvaltningen tillstyrker bedömningen

11.4 Utredningens sammanfattande analys och bedömning

Bedömning: De rättsliga förutsättningarna innebär att en obligatorisk förskola för vissa barn inte kan anses utgöra en genomförbar åtgärd.

Förvaltningen tillstyrker bedömningen att införandet av en obligatorisk förskola för endast vissa barn är förenat med betydande rättsliga utmaningar.

Förvaltningen delar synen på att en sådan särskiljande skyldighet aktualiserar allvarliga diskrimineringsrättsliga aspekter. Det skulle dessutom förändra förskolans grund som en frivillig skolform och leda till en ojämlik reglering av barns rättigheter och skyldigheter.

12.2 En försöksverksamhet med språkstärkande insatser för vissa barn i förskolan

Förslag: Det ska genomföras en försöksverksamhet med språkstärkande insatser i svenska för vissa barn i förskolan

Förvaltningen avstyrker förslaget. I delar av Järva omfattar behovet av språkstärkande undervisning en stor andel barn och utgör därför en central del av den ordinarie undervisningen, snarare än en avgränsad stödinsats. En särskild försöksverksamhet för vissa barn riskerar att skapa en parallell struktur med ökad administration för

att identifiera, genomföra och följa upp insatser. Förvaltningen bedömer därför att resurser i första hand bör stärka den ordinarie språkutvecklande undervisningen, med möjlighet att anpassa och intensifiera insatser utifrån enskilda barns behov.

12.2.10 En eventuell permanent reglering om särskilda språkstärkande insatser i förskolan för vissa barn

Bedömning: Efter att försöksverksamheten avslutats kan en permanent reglering om särskilda språkstärkande insatser för vissa barn i förskolan övervägas. Statens skolverk bör då få i uppdrag att utforma eventuella författningsförslag utifrån den kunskap och de erfarenheter som framkommit i samband med försöksverksamheten.

Förvaltningen avstyrker bedömningen.

12.3.1 Den uppsökande verksamheten och erbjudande om plats i förskola bör utvärderas, och utökade insatser eventuellt föreslås

Förslag: Kommunernas uppsökande verksamhet och skyldighet att erbjuda förskoleplats ska utvärderas. Även ytterligare insatser för att öka inskrivningen utan obligatorium ska utredas och vid behov föreslås.

Förvaltningen tillstyrker förslaget.

12.3.2 Barns närvaro i förskolan bör följas upp och det närvarofrämjande arbetet utvecklas

Förslag: Ett nationellt system för uppföljning av barns närvaro ska utredas och huvudmännens närvarofrämjande arbete utvärderas.

Förvaltningen tillstyrker förslaget.

13.2.1 Hemkommunens ansvar

Förslag: Hemkommunen ska ansvara för att barn genomgår en språkbedömning i svenska under höstterminen det år barnet fyller tre år, i syfte att bedöma behovet av språkutvecklande stöd.

Förvaltningen avstyrker förslaget i dess nuvarande utformning. Det är oklart vilken aktör som ska genomföra bedömningen, vilken kompetens som krävs och vilket bedömningsmaterial som ska användas. Bedömningen behöver även ta hänsyn till treåringars varierande språkutveckling och flerspråkiga barns samlade språkliga förmåga, så att begränsade kunskaper i svenska inte likställs med bristande språkutveckling. För så små barn behöver även trygghet och relation till den som genomför bedömningen beaktas för att bedömningen ska ge en rättvisande bild av barnets språkliga förmåga.

13.2.2 Skolverket ska ta fram ett nationellt kartläggningsmaterial för bedömning av yngre barns språkkunskaper

Förslag: Huvudmannen ska använda ett nationellt kartläggningsmaterial för bedömning av barns språkkunskaper i svenska, som Skolverket får i uppdrag att ta fram.

Förvaltningen avstyrker förslaget i dess nuvarande utformning. Det finns redan olika material och arbetssätt för att följa barns språkutveckling i förskolan. Innan ytterligare ett nationellt material införs behöver det tydliggöras hur det ska förhålla sig till befintliga material och hur flerspråkiga barns samlade språkliga förmåga ska beaktas.

Förvaltningen ser också en otydlighet i ansvarsfördelningen mellan 13.2.1 och 13.2.2, där hemkommunen ansvarar för språkbedömningen medan huvudmannen ansvarar för kartläggningsmaterialet. Ansvarsfördelningen och vem som ska genomföra bedömningen behöver tydliggöras.

13.4 Barn som behöver det ska ha rätt till språkutvecklande stöd i förskolan

Förslag och bedömning: Barn med behov ska från fyra års ålder ges språkutvecklande stöd i svenska. Stödet ska kunna utformas och anpassas utifrån barnens och verksamhetens förutsättningar och behov.

Förvaltningen tillstyrker förslaget och bedömningen, men anser att rätten till stöd inte bör vara beroende av den obligatoriska språkbedömning som förvaltningen avstyrker enligt 13.2.1. Förvaltningens erfarenheter från forsknings- och utvecklingsprojekt visar samtidigt betydelsen av att kunna använda och anpassa olika språkstärkande arbetssätt utifrån lokala förutsättningar och barns behov.

13.5 Obligatorisk tilldelning av plats vid en förskoleenhet för språkutvecklande stöd

Förslag: Barn som efter språkbedömningen bedöms behöva språkutvecklande stöd ska tilldelas en förskoleplats av hemkommunen från höstterminen det år barnet fyller fyra år, även om vårdnadshavaren inte har ansökt om plats.

Förvaltningen avstyrker förslaget, som bygger på den obligatoriska språkbedömning som förvaltningen avstyrker enligt 13.2.1. Det finns redan en skyldighet att under vissa förutsättningar erbjuda förskoleplats utan ansökan, vars effekter enligt utredningen ännu inte har utvärderats i någon högre utsträckning. Förvaltningen anser

att befintlig reglering bör utvärderas innan ytterligare krav införs. En utökad skyldighet kan dessutom medföra ökad administration och påverka kapacitetsplaneringen genom att platser behöver reserveras utan att de tas i anspråk.

Toni Mellblom
Stadsdelsdirektör
Järva stadsdelsförvaltning

Jessika von Malmborg
Avdelningschef
Järva stadsdelsförvaltning

Bilagor

1. Remiss - Förutsättningar för en likvärdig och språkutvecklande förskola (SOU 2026:37)

Attesterat av

Detta dokument har godkänts digitalt av följande personer:

Namn	Datum
Toni Mellblom, Stadsdelsdirektör	2026-09-15
Jessika von Malmberg, Avdelningschef	2026-09-15